

EADSE 2020.a. tegevusaruanne

Eesti Antidopingu ja Spordieetika Sihtasutus (EADSE) ja SA Eesti Antidoping (EAD) tegutsesid paralleelselt ning käivitatud on protsess EAD ühinemiseks EADSEga, samuti EADSE strateegiline arengukava loomiseks. Loodi EADSE visuaal, logo ja uus koduleht aadressil www.eadse.ee

Mõlemal sihtasutusel on allakirjutanu näol üks ja sama juhatuse liige - Henn Vallimäe

Riigikogu dokumendis „Spordipoliitika põhialused aastani 2030“ punkt 7.7. kohaselt

Spordiideaalide, ausa konkurentsi ja spordi puhtuse ning turvalisuse ja ohutu keskkonna nimel võideldakse kompromissitult dopingu kasutamise, sporditulemustega manipuleerimise ja pealtvaatajate vägivaldse käitumise vastu, täites vastavaid rahvusvahelisi kokkuleppeid, täiendades riigisisest õiguslikku regulatsiooni ja edendades koostööd riigi sees ning riikide vahel.

Eesmärgi saavutamiseks on 2020.a. ellu viidud järgmised tegevused.

I Organisatsioon

1. Eesti Antidopingu ja Spordieetika SA (edaspidi EADSE) on nimetatud punktile kaasa aidanud läbimõeldud ja nõuetele vastava dopingukontrolli ning ausa spordi teemalise koolitustegevusega. EADSE eesmärk on edendada Eestis diskrimineerimisvaba, eetilist, ausat sporti, sh aidata kaasa:

- (a) dopingu kasutamise ennetamisele;
- (b) spordivõistlustega manipuleerimise ennetamisele;
- (c) diskrimineerimise, väärkohtlemise, ahistamise jm ennetamisele spordis;
- (d) spordivõistlustel osalejate turvalisuse tagamisele;
- (e) muude spordis esinevate spordi ausust ohustavate probleemide lahendamisele.

2020.a. peamiseks märksõnaks oli ülemaailmne COVID-19 pandeemia, mis mõjutas tuntavalt nii dopingutestimist kui ka teisi põhitegevusi.

2. Kultuuriministerium jätkas 2019. aastal 65 000 eurolt 187 000 eurole tõusnud EADSE toetamist samas mahus, millele lisandus Kultuuriministeriumile eraldatava hasartmängumaksu 1,6% summas umbes 65 000 eurot spordivõistlustega manipuleerimise vastase võitluse koordineerimiseks Eestis. EOK on 2018. - 2020. aastal toetanud EADSEt 180 000 euroga aastas.

3. EADSE osaleb senisest laiemalt spordipahede vastases võitluses. 2020.a. detsembris sõlmis EADSE Kultuuriministeriumiga halduslepingu, mille kohaselt kohustub EADSE täitma spordiseaduse § 11¹ alusel spordivõistlustega manipuleerimise vastase riikliku kontaktpunkti ülesandeid. Kontaktpunkti ülesanneteks on:

- 1) asjaomastele organisatsioonidele ja asutustele spordivõistlustega manipuleerimise vastase võitlusega seotud teabe kogumine ja edastamine;
- 2) spordivõistlustega manipuleerimise vastase võitluse koordineerimine;
- 3) teabe vastuvõtmine, koondamine ja analüüsimine tavatute ja kahtlaste, Eestis toimuvate spordivõistluste kohta sõlmitud kihlvedudest ning vajaduse korral hoiatuste edastamine;

- 4) teabe edastamine võimalike rikkumiste kohta riigiasutustele, spordiorganisatsioonidele või spordikihlvedude korraldajatele;
- 5) koostöö kõigi organisatsioonide ja asjaomaste asutustega riigisisel ja rahvusvahelisel tasandil, sealhulgas teiste riikide kontaktpunktidega.

EADSE ja Kultuuriministeeriumi koostöös liitus Eesti 2020.a. märtsis spordivõistlustega manipuleerimise vastaste rahvuslike platvormide võrgustiku nn Kopenhaageni Grupi (Group of Copenhagen) 33 liikmeks.

4. MTÜ Korruptsioonivaba Eesti välja antud 2020. aasta korruptsioonivastase teo pälvimid Remo Perli ja EADSE Tunnustus anti üle teo eest, mis on võidelnud korruptsiooni vastu spordivaldkonnas ning ühtlasi laiendanud korruptsioonialast arutelu. «Sel aastal tunnustame neid, kes on Eesti korruptsioonivastases tegevuses edukalt tegelenud spordikorruptsiooni temaatikaga. Sport puudutab meid kõiki - et viimastel aastatel murdmaasuusatamise dopinguskandaalide tõttu kahjuks ka negatiivselt, on väga positiivne, et spordikorruptsiooni vastu nii innukalt tegutsetakse,» ütles ühingu juhatuse esimees Steven-Hristo Evestus.

II Dopingutestimine ja tulemuste haldamine

5. Dopingutestimise osas seoses üleilmse COVID-19 pandeemiaga andis WADA välja juhised sportlastele ja rahvuslikele dopinguvastastele organisatsioonidele, mida järgiti ja levitati ka siseriiklikult.

2020.a. oli Eesti sportlaste seas 258 testimiskorda (*sample collections*, nii võistlusesiseselt kui võistlusväliselt), mis on vaid 5% vähem kui 2019 (272). Vähem teostati vereanalüüse (WADA juhised ütlesid, et COVID ajal 1 sportlasega tegeleks 1 testija ning korraga võetaks 1 analüüs), mistõttu on kogutud analüüside (uriini ka vereproovid kokku) arv Eesti sportlaste hulgas 26% väiksem (429 vs 316). Kuna aga rahvusvaheline tellimus seoses tiitlivõistluste ära jäämisega (sh Eestis) vähenes 85%, siis vähenes ka teostatud analüüside üldmaht kokku 40%.

Eesti sportlasi testiti 30 spordialal (2019 - 25), mis on 20% võrra enam. Uued spordialad (ka EADSE testibaasis): vibulaskmine, aerutamine, autosport, purjetamine, curling.

Seoses olümpia-aastaga suurendati registreeritud testibaasi (RTP) sportlaste arvu 63%. Kui 2019. aastal oli RTP-s 35 sportlast, siis 2020.a. juba 57 (lisaks 16 Eesti sportlast rahvusvaheliste alaliitude testibaasides).

Ebaõnnestunud (*Missed*) teste oli 9 (2019 – 22), sest sportlased olid seoses viirusega paiksemad.

2021 I kvartalis kuulub testibaasi 49 + 16 sportlast. Uuendusena avaldatakse testibaasi sportlaste nimekiri EADSE kodulehel.

6. Dopinguvastaste reeglite rikkumistega tegeles EADSE viiel juhul, üks on menetlemisel

Seoses A. Veerpalu juhtumiga, kes FIS seatud esialgse võistluskeelu ajal osales siiski spordivõistlustel, otsustati avalikustada lisaks võistluskeeldudele ja kohustuslikud esialgsed võistluskeelud.

2020 määrati Eesti sportlastele karistus 10 dopingurikkumise eest sh:

- 4 suusatamine (FIS: Alaver, Tammjärv, Veerpalu, Kärp)
- 1 poks (FRA AD: Bannov)
- 3 kulturism (Eesti Distiplinaarkollegium DK: Sedov, Fedorov, Peterson)
- 1 tõstmine (DK: alaealine)

- 1 jalgpall (DK: Lipin - keeldumine)

2021. aastasse jäi lisaks karistust kandvatele isikutele kehtima 2 esialgset võistluskeeldu (Veerpalu/CAS ja Lyapin/kulturism) ning Veerpalu ja Alaveri kriminaalmenetlused Austrias ja Saksamaal.

III Koolitustegevus

7. EADSE on lisaks antidopingule laiendatud koolitusteemasid, sh spordivõistlustega manipuleerimise ja väärkohtlemise teemad.

2020. aastal viis EADSE/EAD läbi 40 (2019 – 30) välistele sihtrühmadele suunatud antidopingu, väärkohtlemise ja kokkuleppemängude alast koolitust, millest võttis kokku osa 1925 (2019 - 1038) osalejat, sh 406 (2019 – 392) sportlast ja 352 (2019 – 206) treenerit enam kui seitsmeteistkümnelt (2019 - 15) spordialalt, 68 (2019 – 141) spordijuhti või taustapersonali, 979 (2019- 256) õpilast ja üliõpilast, 28 (2019 - 16) õpetajat ja 92 (2019 – 27) muud isikut. Antidopingu teemasid käsitleti 38, kokkuleppemänge 8 ja väärkohtlemist 5 koolitusel (koolitajad Brit Tammiste, Aave Hannus, Natalia Inno).

Koolitusi korraldati lisaks spordialaliitudele ja koolidele ka spordi meditsiinipersonalile. Esmakordselt viidi läbi ka koolitusi venekeelsetele sihtrühmadele vene keeles – Narva Spordiliit, Eesti Taekwondo Liit, Eesti Kickboxingu Föderatsioon ja Veespordialade Kool.

Välja on töötatud 2 ja 4 akadeemilise tunnised koolituskavad nii antidopingu kui väärkohtlemise teemal.

8. 2020.a. käivitus kaasaegne ja innovaatiline ravimiotsingu süsteem – Ravimiotsing. Senine, 2015.a. asutatud ravimiotsingu süsteem uuendati oluliselt tõhusamaks, mis võimaldab tuvastada ravimites sisalduvaid võimalikke WADA poolt keelatud toimeaineid ning annab infot ravimite ja nende toimeainete lubatavuse kohta spordis. Andmebaas töötati välja koostöös Spordikoolituse ja -Teabe SA-ga ning Ravimiametiga ja on mõeldud kasutamiseks kõigile, nii sportlastele kui nende tugipersonalile (WADA koodeksi järgi: juhendaja, treener, mänedžer, agent, võistkonna abiline, ametnik, meedik või parameedik, lapsevanem või muu isik). Ravimiotsing põhineb ühelt poolt Ravimiameti ravimiregistri automaatselt uuenevatel andmetel ning teiselt poolt antud aastaks WADA poolt kehtestatud keelatud ainete ja keelatud võtete nimekirjal. Uus ravimiotsing on aga oluliselt professionaalsem ja põhjalikum, põhinedes Ravimiameti X-tee andmeedastusel ja proviisori tasemel kontrollitaval teabel. Uus ravimiotsing muudab sportlaste ja arstide elu kindlasti lihtsamaks ning aitab loodetavasti ennetada teadmatusel põhjustatud ebameeldivaid dopingujuhtumeid. Ravimiotsing avaneb aadressil <https://eadse.ee/ravimid/>

EADSE juures töötab lepinguline proviisor, kes haldab Ravimiotsingu moodulit ning vastab proviisor EADSE-le laekunud päringutele ravimite, toidulisandite jm kasutamise riskide kohta.

9. Jätkub juba 2019.a. alustatud rahvusvahelise koolituskeskkonna Triagonal eestikeelsete e-õppe kursuste loomine internetikeskkonnas eraldi nii sportlastele, treeneritele (jt taustajõududele ning lapsevanematele) kui arstidele. Hetkel uuendab teenusepakkuja tekste WADA uue, 2021 koodeksi alusel. E-kursusi saavad internetiühenduse olemasolul läbida kõik soovijad ning selle läbimise kohta väljastatakse tunnistus.

EADSE/EAD töötajad osalesid koolitusseminaridel Lätis, Leedus, Poolas, Moldaavias, lisaks osaleti arvukatel veebikoolitustel ja seminaridel WADA, iNADO, IOC, COE, EU jt korraldatatelt

10. Koostöös Justiitsministeeriumi ja Sotsiaalkindlustusameti koostati ja levitati spordiorganisatsioonidele ja spordiüldsusele spordi väärkohtlemise teemalist „Praktilisi juhiseid väärkohtlemise märkamisel spordiorganisatsioonis“, sh venekeelne tõlge.

IV Seadusandlus ja koostöö

11. Alates 01.03.2020 hakkas kehtima muudatused karistusseadustikus § 195 Dopingukuritegu, mis võimaldab EADSE tõhusamat koostööd jõustruktuuridega ja loodetavasti efektiivsemat dopinguvastast ennetustööd nii tipp- kui harrastussportlaste seas. Tihe koostöö toimub Politsei ja Piirivalveameti Korruptsioonivastase bürooga, mille juhtivinspektor Remo Perli kaitses edukalt magistritöö "Korruptsioonivastased meetmed Eesti spordis". R.Perli tegutses EADSE konsultandina spordikorruptsiooni vastase strateegia väljatöötamisel.

12. Tihe koostöö toimub spordialaliitudega, kes peavad WADA koodeksi järgi olema samuti proaktiivsed oma spordiala dopinguvastases ennetustegevuses. 2020.a. mais-juunis toimusid EADSE juhataja-testijuhhi-koolitusjuhi kohtumised 22 (sügisel veel 3, kokku 25) olulisema või riskidega spordialaliiduga – teemaks olukord ja regulatsioonid antidopingu ja kokkuleppemängude ennetustöös (hea juhtimistava, koduleht ja koolitusprogramm) ning konkreetset koostöökokkulepped testimise ja koolituste korraldamiseks. Sisuliselt oli tegu spordialaliitude ausa mängu tegevuse auditiga.

13. 3. juulil 2016 avati Saint-Denis`is allkirjutamiseks uus Euroopa Nõukogu konventsioon, mis käsitleb jalgpallivõistlustel ja teistel spordiüritustel turvalisuse, julgeoleku ja teenindamise lõimitud lähenemisviisi. Eesti ühines konventsiooniga 16.12.2019 ning hetkeseisuga on sellega liitunud 17 riiki. Eestist osalevad komitee (T-S4) töös Politsei- ja Piirivalveameti ja Kultuuriministeeriumi esindajad ning EADSE. 01.12.2020 toimus liitunud riikide, sh EADSE osalusel, esimene mitteformaalne virtuaalkohtumine, kus tutvustati konventsiooni rakendamise ja järelevalve strateegiat nii üle Euroopa kui osalisriikides, sh Eestis.

14. Rahvusvaheliselt on EADSE aktiivses koostöös antidopingu valdkonnas WADA, INADO, Euroopa Nõukoguga (EN), rahvusvaheliste spordialaliitudega (IF) ning sportlaste bioloogilise passi analüüsikeskusega NAPMU. Spordivõistlustega manipuleerimise valdkonnas Rahvusvahelise Olümpiakomitee, EN-i, Kopenhaagen Grupi, Interpoli ja GLMS-iga, spordivõistluste turvalisuse valdkonnas EN-i ning väärkohtlemise valdkonnas eelkõige Põhjamaadega.

15. Väärkohtlemise teemal käivitus EN, EL ja EPAS (*Enlarged Partial Agreement on Sport*) ühisel initsiatiivil üle-Euroopalise kampaania „[Start To Talk](#)“ (STT, Hakka Rääkima) eestikeelne koduleht, mida levitati spordiorganisatsioonide seas. STT projekt on jätkuv ja iga-aastaselt monitooritakse projektiga seotud tegevusi iga riigi kohta eraldi, sh Eesti.